

kultura

Mrtva priroda,
1953.

piše: Marina TENŽERA

Samoća i ljudsko biće - eto jedne od najtežih slikarskih tema koju je do savršenstva doveo senzibilni Ivo Dulčić.

Dok je sam sebe prikazao u „Autoportretu“ u samo nekoliko poteza, slikajući u neizdrživo bolnoj crvenoj boji, s očima punim tuge i užasa, ne manje tragičan efekt postigao je u svom slavnom djelu „Dubrovački interijer“. Na slici neka nepoznata žena sjedi sama u kutu stare sobe, također na crvenom naslonjaču okružena portretima svojih predaka. Osamljeno biće, prepušteno samomu sebi, ispunjeno još samo uspomena i sjećanjima, bez sumnje je najtragičnija umjetnička tema. Njezin nejasni lik koji se stapa s unutrašnjošću, postajući i sam živa slika naslonjena na zid, ustvari je izgrađen od uspomena na zauvijek prošli život.

Tu je i Kosta Strajnić s francuskom kapom i mačkom u krilu, nalik na kakvog pariškog dandyja, Smiljka Sučić u žutoj košulji, noseći na svom licu svu melankoliju i eleganciju stroga grada, uzbuđljiva vreva Straduna s vrlo smionim slikarskim zahvatima... Sva su djela dio raskošne izložbe koju Umjetnička galerija Dubrovnik priređuje pod ravnanjem Vesne Delić Gozze uz 100. godišnjicu

Samoća, svijet intime - DULČIĆEV POTICAJ ZA REMEK DJELA

Maestral I, 1954.

cu slikareva rođenja, angažiravši akademika Tonka Maroevića, kritičara koji je slikara i sam poznao, ne bi li uobličio retrospektivu svjetskog ranga koja će nakon matičnog odredišta gostovati i u zagrebačkom Umjetničkom paviljonu od sredine travnja ove godine.

Intimnost stvari

Od velike slikarske dubrovačke trojke osobno bih rekla da je senzibilni Dulčić - bio najintimniji s motivima, blizak običnim stvarima, starim ormarima, interijerima, škrinjama, koje nose i osobne povijesti, ali i drevnu patinu jednog od najljepših svjetskih gradova. Dakako, kako su Dulčićeva

djela od crteža i grafika, ulja na platnu, gvaševa na papiru, djela u kolažima i freskama, u mozaicima i vitrajima, raspršena na brojnim domaćim i inozemnim adresama, izložena je sama jezgra autoru važnih radova koje je želio zadržati u svom vlasništvu, a sačuvana su zaslugom supruge Mire Dulčić.

Maroević djelo prati gotovo mladenačkom zanesenošću, sjećajući se prvih oduševljenja slikarevim radovima sredinom šezdesetih godina kada su ga i fascinirale i zbunjivale slikarove mijene od onih na rubu apstrakcije koje su ga oduševljavale slobodom, do onih „zbunjujućih“

Kako su Dulčićeva djela - crteži i grafike, ulje na platnu, gvaševi na papiru, kolaži i freske, mozaici i vitraji - raspršena na brojnim domaćim i inozemnim adresama, bit će izložena sama jezgra autoru važnih radova koje je želio zadržati u svom vlasništvu, a sačuvana su zaslugom supruge Mire Dulčić

IZLOŽBA
izložena je sama jezgra djela koja su bila posebice važna autoru

izložaba portreta za vrijeme o kojima je hvalospjevno pisao Igor Zidić. Kritičar se vrlo dobro sjeća i svojih pokušaja da se kao mladić približi slikaru, ponajprije zahvaljujući zajedničkim hvarskim korijenima, koji su ga i doveli do Dulčićeva rodaka Pereta „molega“ čiju je zbirku pretežno čakavskih pjesama „Svitlošnji put“, a posvećenu Ivovu stvaralaštvu, popratio predgovorom, da bi kritičkim prikazom „Plamsanje i požar“ oduševljeno reagirao i na retrospektivu iz 1986. godine.

Neprihvatanje diplome

No, kako je počela slikarova slikarska avantura, to uvijek preteško breme za većinu umjetnika.

Dulčić nije imao nimalo lagan put. Prešavši već i Kristove godine, prvi put je samostalno izlagao 1950. godine, podsjeća Maroević. Na svom životnom putu morao je prijeći razne prepreke i hedikepe, a preboljena dječja paraliza,

bolest koja ga je izložila znatnim kušnjama i izdvojila iz zaštićenog kruga patrijarhalne obitelji bila je samo jedna od njih. Možda je urođenoj osjetljivosti, pretpostavlja dr. Maroević, ta činjenica pridodala potrebu jače obrambene geste, uvećane sabranosti i kompenzativne samosvijesti. Štoviše, drugim hedikepom povjesničar drži slikarovo prvotno usmjerenje na studij prava, što bi se moglo preračunati u izgubljene četiri godine usavršavanja u struci gdje je došao čak do apsoluture.

No i taj je gubitak relativan jer dvije godine provedene u Beogradu, kod ujaka Sibe Miličića, pjesnika i slikara, nisu prošle uzalud, već su mu proširile vidike i kulturne obzore, a dvije zagrebačke

ke godine istoga studija učinile ga „srodenijem s ambijentom nacionalnog središta“. Treći bi se hendikep sastojao u tome da je neposredno po upisu na Likovnu akademiju 1941. izbio Drugi svjetski rat, pa je novo četverogodišnje razdoblje proveo u relativnoj neizvjesnosti (premda mu je rad bio omogućen). No, Dulčićeve nevolje nisu prestale ni dolaskom mira, ponajprije stoga što se pobunio protiv dogmatskog slikanja pa je izbačen s Akademije i nije prihvatio diplomu, a ni poratni uvjeti, od idejnih do ekonomskih, dugo su bili nepovoljni za rad. No, kako ističe Maroević, ipak je imao privilegij boraviti u gradu u kojemu je uživao u skladu ambijenta, mogao je pohađati klasičnu gimnazi-

Od velike slikarske dubrovačke trojke senzibilni je Dulčić bio najintimniji s motivima, blizak običnim stvarima, starim ormarima, interijerima, škrinjama, koje nose i osobne povijesti, ali i drevnu patinu jednog od najljepših svjetskih gradova

U ZAGREBU U TRAVNJU Ivo Dulčić

Stradun ljeti, 1964

Portret Smiljke Sučić, 1948.

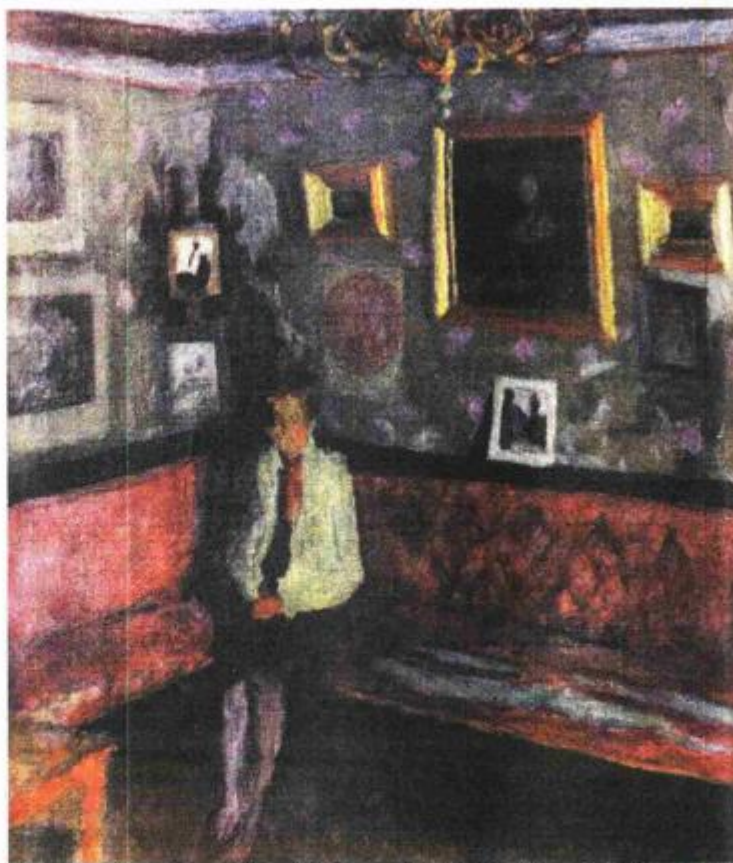
Crveni autoportret, 1960.

ju, slušati ozbiljnu glazbu, vidjeti solidne kazališne predstave, suradivati u improviziranim novinskim inicijativama i - što je najvažnije - mogao je doći do slavnog kritičara Koste Strajnića. Taj je slavni pisac, podsjeća Maroević, tek naizgled zametnut i povučen u Dubrovniku tridesetih godina, okupljao oko sebe mnoge značajne umjetnike (Konjovića, Dobrovića, Postružnika), imao lijepu biblioteku europske umjetnosti te na taj način privlačio mnoge što su se, poput Dulčića, željeli okušati u slikarstvu. A srodstvo s Miličićem omogućilo mu je da doživi susrete s Dobrovićem i u vlastitom

domu, odnosno u vrtu, gdje je srpski kolorist mjesecima slikao pred njegovim očima, što je bez sumnje utjecalo na mladog slikara i prije upisa na Akademiju gdje se vrlo studiozno posvetio oblikovnim zadacima, učeći na primjerima starih majstora i domaćih uzora. Na Akademiji je Dulčić, zahvaljujući Ljubi Babiću, asimilirao stećevine tonskog građenja, koje je upoznao još kod Strajnića proučavajući djela francuskih postimpresionista i fovista.

Na prvoj samostalnoj izložbi u Zagrebu nije bio „gromoglasno pozdravljen“, kako će koju godinu kasnije biti neki njegovi kole-

Dubrovački interijer, 1946.-1947.

U šestom desetljeću svog života Dulčić je počeo slikati ono što Tonko Maroević naziva „euforijom slobodne gestualnosti“, što je odavno neprepoznata europska i svjetska vrijednost umjetnikova opusa

ge, ističe Maroević. Ipak, priznata mu je „strastvena zagledanost u život“. Među ostalim na toj je izložbi prikazao djela „Streljana“, „Klaonica“, „Kavana“, „Iz Gruške luke“, „Koncert u Kneževu dvoru“. Analizirajući opus, Maroević potvrđuje Karamanovu triptihalnu podjelu Dulčićeva opusa po kojoj prvo razdoblje umjetnikova stvaralaštva završava 1950., kao razdoblje kada je uspio dosegnuti najviše metijerske i izražajne zahtjeve, te ostvariti to nizom pravih remek djela kako meditaranskom pejzažistikom tako i istančanom portretistikom.

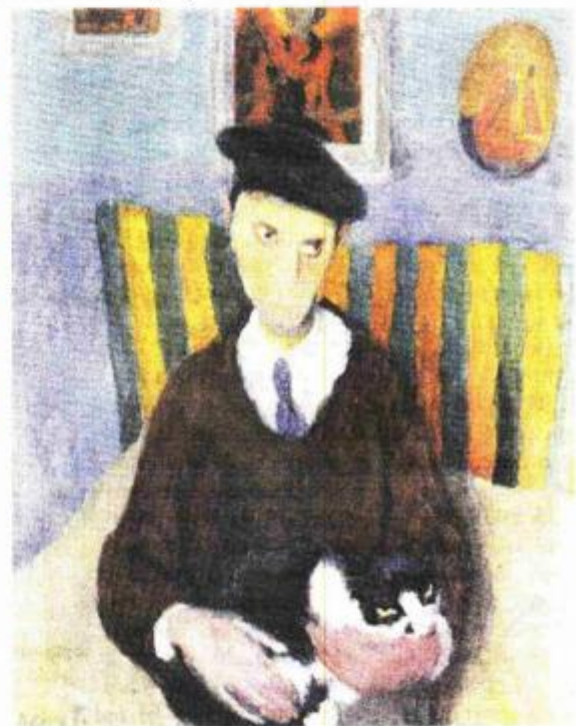
U šesto desetljeće Dulčić je ušao još žešće, ističe kritičar, s temperamentnim rukopisom i raskošnom gamom. No, već je ranih pedesetih Dulčić našao onu apsolutnu slobodu izraza, onu radost, rekli bismo, kakvu mogu postići samo nesputani duhovi. U tom je desetljeću Dulčić počeo slikati ono što, vrlo precizno, Maroević naziva „euforijom slobodne gestualnosti“, (iako ne prekida nikada vezu s motivom), a što smo spomenuli kao odavno neprepoznatu europsku i svjetsku vrijednost umjetnikova opusa.

Utjecaj francuskih majstora

Dakako da u pojedinim djelima odjekuju utjecaji i drugih, većma francuskih majstora od Matissea („Portret djevojke“, „Interijer dubrovačke kuće“ Mrtva priroda

Gospe od zdravlja, a 1960. prihvaća serije vitraja za franjevačku crkvu u Zagrebu.

Kako smo na početku teksta dali osobno viđenje Dučićeva opusa, posebice nekih antologijskih djela, svrstavši ih u europski kontekst, završimo Maroevićevim pogledom s vidikovca novog stoljeća kada s punim pravom zaključuje: „Dulčićeva afirmacija za života tekla je s postupnim jačanjem, da bi postupno zadobila i akceleraciju i završila gotovo definitivnom konsekvencijom u vrhunsku, protagonističku figuru hrvatske likovne umjetnosti“. Pri tome kritik naglašava da je slikarov kreativni odgovor na izazove modernoga Dubrovnikar vrlo prikladan gubitku iluzija o zauvijek zadanom skladu. Dulčić je uspio kaptirati i svjetlosni nemir i svježnu vedrinu „Dubrovačkog vrta“, kruti geometrizam i monotonu simetriju „Ulice od Buže“, predstavio „Dubrovačku vlastelu“ i „Malo vijeće“ kao grupu gotovo držičevskih „groteskni“ likova, da bi u „Propasti vlastele“ otišao još dalje u rastvaranju oblika i rastakanju površine. S druge

Kosta Strajnić, 1947.

strane, „Fešta sv. Vlaha“, „Procesija“, i „Barjaci“ ponudili su priliku za krajnje dinamično i žarko fosforesciranje podloge i čestica. Na izložbi se mogu vidjeti i djela na koja su ga nadahnule druge sredine od „Metroa“ i „Louvrea“, pa do bliskih mu hvarskih vizura gledanih s pučine, roditeljsko „Brusje“ itd.

Zaseban dio izložbene cjeline čine djela u kojima

s mornarskom škrinjom“), Soutinea („Jezuit“, „Portret u crvenoj haljini“, Modiglianina („Djevojčica“), dok se nadrealizam javlja samo u jednom radu „Mrtvoj prirodi“ sačinjenoj od dva limuna, šipka i jabuke, složenima oko obrisa djevojačke haljine. Upravo su ovom tek naizgled jednostavnom, u biti ingenioznom djelu ogleda sva pozicija mnogih hrvatskih umjetnika poput Iva Dulčića koji su odavno trebali naći svoje mjesto u svjetskim antologijama i pregledima. Drugim riječima, Dulčić se kretao u vrlo širokom istraživačkom spektru, ne bi li našao ono za čim je žudio. Egzemplarna djela iz pedesetih godina svakako su „Dubrovački krovovi“, „Mede“ (Skale), „Ritam na crvenoj podlozi“, „Plaža“, „Dubrovačko lje-to“, „Hvarske vale“, „Maestral i kupači“, „Kupači u zelenilu“, „Crveni otok“, „Stari porat“ ... Vrijeme je to kada i kritičar Radoslav Putar piše i objavljuje prvu monografiju o umjetniku (1958.), situirajući ga vrlo visoko u nacionalni kontekst. Samo godinu dana kasnije, Dulčić izvodi i reprezentativnu fresku Krista Kralja u splitskoj crkvi

se okušao s prirodnim elementima „More“, „Kiša“, „Požar na otoku“, „Dobra lovina“, a korak dalje od toga su „Ranjeni mjesec“, „Mliječna staza“, „Dubrovačko lje-to“ i „stvaranje svijeta“. Uz „Mrtvu prirodu“ mogu se vidjeti i probna djela „maslina“, „Smokva“, „Grana smokve“, „Portret bora“.

Naposljetku, zaključuje povjesničar umjetnosti, ako je freskom u Gospi od zdravlja Dulčić zaključio prvo razdoblje svog stvaralaštva, te njime ušao u drugo, u trećem će razdoblju, nakon 1960. religiozna tematika i nadahnuće definitivno dominirati. Djelima kao što su „Raspeće“, a pogotovo „Molitva Kristu za gladne“, došao je do refiguracije, do ponovne afirmacije znakova u kadru, a par verzija „Pieta“ još jednom je angažirao i pravu ekspresionističku fakturu, dok je oduhvoljeni sv. Vlaho slikan kao palimpsest davne ikone. Samo u tih nekoliko primjera razvidan je morfološki raspon slikarove transcendentalne motivike u kojoj vlada ono što autor izložbe naziva temperamentni duktus i gusta stvarnost. Ukratko, izložba za pamćenje. □